

„SIEDEM KOBIET W RÓŻNYM WIEKU” reż. Krzysztof Kieślowski

Opracowanie Aleksandra Pachałko

I. PODSTAWOWE TECHNIKI NAUCZANIA

STOPKLATKA	
Wskazówki dla nauczyciela Wyświetl kadry pokazujące twarze bohaterek (np.: 00:45, 04:04, 06:36, 07:25, 11:00, 12:20, 14:32).	Pytania do uczniów • Jakich planów zwykle używa reżyser? Co łączy bohaterki? Jaki jest cel tego zabiegu? PODPOWIEDŹ: Reżyser często stosuje zbliżenia i półzblżenia, pomaga to widzowi dostrzec, że bohaterki łączy podobieństwo fizyczne.
DŹWIĘK I OBRAZ	
Wskazówki dla nauczyciela Pokaż scenę, w której widać zbliżenie na główną bohaterkę stojącą w rzędzie (czwartek, 01:53–02:03). Odtwórz scenę, w której młode dziewczyny ćwiczą (piątek, 03:10–04:55). Pokaż scenę, w której kobieta przygotowuje się do występu (niedziela, 07:12–07:27). Pokaż scenę, w której para intensywnie trenuje (poniedziałek, 09:40–11:00). Odtwórz scenę, w której kobieta zostaje wybrana na zastępstwo (wtorek, 11:15–13:00).	Pytania do uczniów • Jakie słowa wypowiada nauczycielka? Jakie mają znaczenie dla bohaterek filmu? PODPOWIEDŹ: Nauczycielka mówi: „Tu nie można nie myśleć, bo się nic nie robi, jak się nie pomyśli dobrze. (...) Kto rozmawia ten nie może myśleć”. Rady nauczycielki mogą odnosić się nie tylko do tańca, ale i całego życia. Taniec poprzez to, że jest trudny i angażujący, kształtuje charakter młodych tancerek. • Jakie dźwięki przeważają w tej scenie? Jaki jest ton głosu nauczycielki i na co wskazuje? • Dlaczego muzyka rozpoczyna się już przy przygotowaniach do występu? Jaki cel ma ten zabieg? • Jakie dźwięki przeważają w tej scenie? Dlaczego reżyser wyeksponował dźwięki zmęczenia? Dlaczego prawie nie ma ujęć z nauczycielkami tańca? • Jaka jest relacja dźwięku z obrazem

UJĘCIE

Wskazówki dla nauczyciela

Po obejrzeniu całego filmu porozmawiaj z uczniami o planach filmowych.

PODPOWIEDŹ: Warto poczytać o planach filmowych na stronie EdukacjaFilmowa.pl. Zwróć uwagę uczniów na elementy charakterystyczne dla danego dnia tygodnia.

Pokaż uczniom ujęcie z ostatniej sceny, gdzie dziewczynki i nauczycielka odbijają się w lustrze (15:13–15:20).

Pytania do uczniów

- Jakie plany filmowe występują w filmie? W jakich planach najczęściej są przedstawiane bohaterki? Jaki jest cel tego zabiegu? Czy kamera jest bardziej statyczna czy dynamiczna w śledzeniu bohaterek?
- Co przedstawia ostatnie ujęcie? Jakie ma znaczenie dla filmu?

TRANSFORMACJE RODZAJOWE

Wskazówki dla nauczyciela

Pokaż początkową sekwencję filmu (czwartek, 00:30–02:55).

Pokaż ostatnią sekwencję filmu (środa, 13:54–15:20).

Po wyświetleniu uczniom całego filmu zaproponuj wykonanie zadań.

Pytania do uczniów

- Dlaczego początek filmu zaczyna się od czwartku? Jaki może być cel wybranej kolejności dni? Kto jest głównym bohaterem pierwszej sekwencji?
- Jakie jest podobieństwo między pierwszą sceną, a ostatnią? Kto jest głównym bohaterem w ostatniej sekwencji?
- Czy ten film można opowiedzieć w innym porządku? Zaprojektujcie alternatywę dla porządku filmu.
- Spróbujcie stworzyć podobny scenariusz na podstawie innej drogi zawodowej. Jak wyglądałyby dni tygodnia?

II. KLUCZOWE PYTANIA

PRACA KAMERY

- Jakie ruchy kamery są wykorzystywane w filmie?
- W jaki sposób kamera śledzi bohatera?

PODPowiedź: Kamera w filmie jest głównie statyczna, przesuwa się jedynie podążając za bohaterkami. Możemy zatem wyróżnić delikatne jazdy kamery, które śledzą ruchy postaci.

KOLORYSTYKA

- Jaki kontrast występuje w filmie?

PODPowiedź: Można przy okazji omawiania filmu zwrócić uwagę na pojęcie kontrastu. Warto omówić także elementy filmu o wysokiej i niskiej czułości. Film o wysokiej czułości, jest bardzo wrażliwy na światło, przez co tworzy mniejsze kontrasty. Natomiast film o niskiej czułości, jest mniej wrażliwy na światło, mniej dokładny, przez co bardziej kontrastowy. W przypadku omawianego filmu, możemy dostrzec sporo szczegółów, spore spektrum szarości, więc mówimy o niskiej czułości.

- Jak omawiany film wyglądałby w kolorze? Co by to zmieniło w jego odbiorze?

POSTACI

- Co wiemy o kobietach występujących w filmie? W jakim mogą być wieku?
- Jakie emocje towarzyszą kobietom w filmie w zależności od tego, który dzień tygodnia oglądamy?
- Czy siedem scen występujących kobiet może tworzyć wspólną całość życia tancerki? Dlaczego Kieślowski akurat te kobiety uchwycił w filmie?

PODPowiedź: Kobiety są w różnym wieku, ale są podobne fizycznie. Podobieństwo kobiet może być metaforą całego życia tancerki.

- Jakie mają relacje z otoczeniem (z nauczycielami, zespołem, partnerem)?

NARRACJA

- Jaka jest chronologia wydarzeń w filmie?
- Czy narracja ma charakter subiektywny czy obiektywny?
- Dlaczego reżyser ułożył sekwencje w ten sposób?

PODPowiedź: Warto zwrócić uwagę na analogię do cyklu życia i kariery.

MIEJSCE AKCJI

- W jakich miejscach rozgrywa się akcja filmu?
- Czy można w tym przypadku powiedzieć o jednym miejscu? Jaki tworzy to efekt?

PODPowiedź: Film rozgrywa się w różnych salach treningowych. Warto zwrócić uwagę, że sposób filmowania i wybrane ujęcia sprawiają, że mamy poczucie jedności miejsca akcji.

UJĘCIA

- Jakie plany filmowe wykorzystano w filmie?

PODPowiedź: Plan ogólny (02:36, 05:00, 07:45, 11:15), plan średni (01:40, 02:10, 11:00), półzbliżenia (04:05, 05:10, 06:30, 12:20), zbliżenia (01:55, 03:05, 08:10, 14:35).

- Kiedy występują plany ogólne, a kiedy plany bliskie?
- Jaką funkcję pełnią zbliżenia?
- Jakie ujęcia dominują w ukazywaniu kobiet?

MUZYKA I DŹWIĘK

- Jaka muzyka towarzyszy kobietom w filmie?

- Kogo najczęściej słyszymy, a kogo obserwujemy w filmie? Jaki tworzy to efekt?

PODPOWIEDŹ: Bohaterki prawie nic nie mówią, obserwujemy ich emocje głównie poprzez taniec. Jednocześnie słyszymy innych ludzi mających wpływ na bohaterki.

- Kiedy bohaterki danych sekwencji wypowiadają słowa?

MOTYWY

- **Taniec.** Ile trwa kariera tancerki? Czym potem zwykle się zajmuje? Jak wygląda jej dzień? Który dzień w filmie jest kluczowy dla kariery baletnicy? Jakie emocje towarzyszą tancerkom w karierze? Jak długo trwają radosne chwile? Czy na podstawie filmu, możemy dowiedzieć się, jak wygląda życie tancerki? Jak można interpretować początek i zakończenie filmu? W jakich innych filmach pojawia się motyw tańca?

- **Artysta.** Jakimi słowami można opisać osoby, które zajmują się tańcem? Jakie cechy ma artysta? Jakie cechy ma tancerz? Czy każdego tancerza lub tancerkę można nazwać artystą lub artystką? Dlaczego?

- **Przemijanie.** Czy w filmie widzimy upływ czasu? Jak autor go ukazuje?

- **Pasja.** Co decyduje o tym, że ludzie osiągają sukces? Jakie cechy tancerek są widoczne na pierwszy rzut oka? Na czym polega ich zaangażowanie w taniec?

- **Kobieta.** Z czym kojarzy się balet? Czy są jakieś inne zawody, w których prym wiodą kobiety? W jaki sposób Kieślowski ukazuje kobiety w filmie? Jakie cechy można przypisać tancerkom, a jakie ich nauczycielkom?

RODZAJ FILMOWY

- W jaki sposób powstał ten film?

- Czy reżyser mógł wykorzystać element inscenizacji czy bazował na obserwacji?

- Czy bohaterki filmu są powszechnie znane?

- Czy reżyser filmów dokumentalnych może filmować wszystko?

PODPOWIEDŹ: Pytania te mogą być przyczynkiem do dyskusji o formie dokumentalnej. Warto tutaj wyjaśnić metodę realizacji filmów według szkoły Karabasza. Kazimierz Karabasz w swojej metodzie zrezygnował z inscenizacji, a skupił się na obserwacji otaczającej go rzeczywistości. Bohaterami jego filmów zazwyczaj byli zwykli ludzie i ich codzienność. Metoda jego pracy jest określana jako „cierpliwe oko”. Odnosi się do długiej obserwacji rzeczywistości i często czekania na „odpowiedni” moment. Kieślowski inspirował się metodą pracy Karabasza, dodatkowo swoje filmy wzbogacał metaforycznym przekazem. Więcej informacji str. 10 w [broszurze do Lekcji 8 „Metafory prawdy” na stronie Filmoteki Szkolnej](#).

MONTAŻ

- Jakie jest tempo zmieniających się obrazów? Czy często występują cięcia? Jaki tworzy to efekt?

PODPOWIEDŹ: Warto zwrócić uwagę na formę dokumentalną, która wymaga często długiej obserwacji.

III. POMYSŁY NA ĆWICZENIA

PISANIE I CZYTANIE

- Poproś uczniów, aby wspólnie zastanowili się jaka jest cena sukcesu. Następnie zaproponuj napisanie rozprawki, w której każdy odpowie na to pytanie. Do napisania pracy warto wykorzystać przykłady literackie i filmowe. Zasugeruj uczniom, aby powołali się na wybraną przez nich, znaną osobę.
- Podziel klasę na siedem grup. Każda grupa losuje jedną sekwencję (dzień tygodnia) z omawianego filmu. Zadaniem grupy jest przeanalizowanie danej sekwencji. Poproś, aby uczniowie napisali w punktach co się wydarzyło, nadali alternatywne tytuły dla wybranego dnia tygodnia, powiązanego z wydarzeniami. Poproś, aby zwrócili uwagę na emocje jakie towarzyszyły kobietom w danym dniu. Na koniec niech grupy odczytają swoje wypowiedzi w kolejności filmu (od czwartku do środy). Całość powinna połączyć się w scenariusz.
- Zaproponuj uczniom napisanie eseju, o motywie przemijania w kulturze. Poproś o zwrócenie uwagi na to, jak inni twórcy ukazywali ten motyw w sztuce.

SŁUCHANIE I MÓWIENIE

- Przeprowadź w klasie dyskusję z uczniami o tym, jakie elementy składają się, ich zdaniem, na sukces. Co to znaczy odnieść sukces? Co jest do tego niezbędne? Czy osoba, która odnosi sukces charakteryzuje się jakimiś cechami charakteru? Jakie to cechy i dlaczego akurat te?
- Podziel klasę na grupy 4–5 osobowe. Każda z grup powinna opracować odpowiedzi na pytania i uzasadnić swoje stanowisko: Jaką metaforę skrywa puenta filmu? W jaki sposób można interpretować film? Czy omawiany film jest aktualny? Czy można mówić o nim w kontekście uniwersalności?
- Poproś uczniów, aby dobrali się w pary i podyskutowali o tym, jakie filmy dokumentalne są im znane? Jaka jest ich tematyka? W jaki sposób zostały zrealizowane? Następnie, poproś, aby każda z par podzieliła się spostrzeżeniami z resztą klasy. Zastanówcie się, które z filmów znanych uczniom, to szczególnie ciekawe propozycje do nadrobienia przez kolegów i koleżanki.

ĆWICZENIA PRAKTYCZNE

- Podziel klasę na pięć grup. Każda grupa losuje karteczkę z motywem powiązonym z filmem. Są to: taniec, kobieta, artysta, przemijanie, samotność. Zadaniem grupy jest zastanowienie się i wypisanie różnych dzieł, zarówno literackich, filmowych czy malarskich, które są powiązane z danym wątkiem. Następnie grupy prezentują swoje propozycje na forum klasy, a reszta uczniów, jeśli jest to konieczne – uzupełnia katalog propozycji.
- Zaproponuj uczniom pracę w grupach 4–5 osobowych. Zadaniem każdej grupy jest stworzenie koncepcji filmu dokumentalnego i następnie zaprezentowanie swojego pomysłu na forum klasy. Prezentacja jest inspirowana pitchingiem. Każdy projekt zawiera: tytuł, czas trwania, tematykę, krótki opis treści oraz cele dokumentu. Ważne, by odpowiedzieć na pytanie: dlaczego warto poruszyć dany temat? Każda grupa ma pięć minut na zaprezentowanie projektu, następnie klasa głosuje na najlepszy projekt.
- Poproś uczniów, aby każdy z nich stworzył koncepcję swojego filmu dokumentalnego na temat: „Oblicza codzienności”. Podpowiedz, że dokument ma być prostą rejestracją codzienności np.: życia osiedla czy spaceru po parku. Niech uczniowie zastanowią się, co każdy z nich chce pokazać ze swojej codzienności i dlaczego. Ważna jest cierpliwa obserwacja otoczenia. Poproś,

aby każdy zapisał swój pomysł. Następnie, na forum klasy uczniowie prezentują swoje koncepcje. Wspólnie zastanówcie się, jakie trudności mogą wystąpić przy ich realizacji?

Chętnym uczniom zaproponuj realizację pomysłu. Do zadania mogą wykorzystać telefon, warto, aby uczniowie kręcili poziomo. Czas to maksymalnie 2 minuty. Upewnij się, że uczniowie pamiętają, że w filmie dokumentalnym są rzeczy, których nie da się zaplanować. Celem jest cierpliwa obserwacja i uchwycenie „dobrego” momentu, skupienie się na pozornie banalnych momentach, czynnościach ludzi.

KSZTAŁCENIE WIELOKIERUNKOWE

- Etyka. Przeprowadź z uczniami dyskusję nad wyborami moralnymi twórcy. Czego nie powinno się filmować? Z jakimi dylematami moralnymi może mieć do czynienia reżyser? Czy uczniowie znają jakieś współczesne przykłady filmów, które są według nich nieetyczne? Obejrzyjcie „Z punktu widzenia nocnego portiera” [film wraz z omówieniem dostępny w Filmotece Szkolnej, [Lekcja 2 „Moralność kamery”](#)]. Zagadnienia do dyskusji: Granice odpowiedzialności artysty za swoje dzieło i losy jego bohaterów. Jaką postawę reprezentuje bohater filmu? Dlaczego ten film może być dla niego niebezpieczny? Jaki jest późniejszy wpływ filmu na losy bohatera? O czym opowiada film „Z punktu widzenia nocnego portiera”? Jaka jest jego wymowa? Czy ten film można postrzegać jako uniwersalny? Zastanówcie się, czy reżyser mógł mieć wątpliwości etyczne przy realizacji „Siedmiu kobiet w różnym wieku”. Poproś uczniów, aby w parach porównali filmy: „Z punktu widzenia nocnego portiera” i „Siedem kobiet w różnym wieku” i zwrócili uwagę na ukazywanie bohatera, tematykę, czas powstania, metaforę filmu.

PODPOWIEDŹ: Tutaj warto wspomnieć o historii filmu „Z punktu widzenia nocnego portiera”, który przez długi czas nie był wyświetlany i został zablokowany przez cenzurę. Kieślowski przez resztę życia starał się nie dopuścić do jego wyświetlenia. Podczas festiwalu filmowego w Krakowie, reżyser po reakcji widowni, uświadomił sobie, że ten film nie powinien powstać, bo ośmiesza bohatera i jego poglądy, a nie był to cel zamierzony. Przez resztę życia bardzo wstydził się tego filmu. Natomiast Marian Osuch w swoim życiu udzielił jeszcze wywiadu na temat filmu i pracy z Kieślowskim, nie był świadomy jaka jest reakcja widowni na film. Więcej informacji o dokumencie jest zawartych str. 9–13 w [broszurze do Lekcji 2 „Moralność kamery” na stronie Filmoteki Szkolnej](#).

- Poproś uczniów, aby korzystając z różnych źródeł, zebrali informacje na temat Krzysztofa Kieślowskiego oraz jego twórczości. Uczniowie powinni określić, na czym polega oryginalność twórczości reżysera i obejrzyć jeden wybrany film. Podsumowaniem zadania powinno być podzielenie się zdobytymi informacjami i refleksją na temat filmu.
- Zaproponuj uczniom realizację pracy, która swoją tematyką będzie bliska filmowi „Siedem kobiet w różnym wieku”. Może być to wideo, remiks, wiersz, kolaż, utwór muzyczny, praca plastyczna. Następnie poproś o prezentację pracy i uzasadnienie swoich wyborów twórczych.
- Lekcja wychowawcza. Porozmawiaj z uczniami o stawianiu sobie celów i rozwiązywaniu problemów. Każda osoba w klasie powinna napisać na karteczce swój wymarzony zawód oraz wypunktować jakie trudności i przeszkody mogą wystąpić na drodze do celu. Następnie zbierz karteczki do kartonu. Podziel klasę na kilkusobowe grupy. Każda grupa losuje 5–6 karteczek (w zależności od liczby osób w klasie) i stara się znaleźć rozwiązania do trudności występujących w danym celu zawodowym. Grupy prezentują swoje rozwiązania. Podsumowując zajęcia poproś uczniów o podzielenie się swoimi refleksjami: Jakie przeszkody były najtrudniejsze? Co można zrobić by uniknąć niektórych problemów?

Filmoteka Szkolna

- Historia. Poproś uczniów o to, aby poszukali informacji na temat sytuacji artystów w Polsce w czasach PRL-u. Warto, aby szczególną uwagę uczniowie zwrócili na rolę cenzury w tamtym czasie. Przeprowadź dyskusję na temat zmian jakie zaszły od tamtych czasów do dziś i jak zmieniła się sytuacja artystów.
- Poproś uczniów, aby zaprojektowali i stworzyli, w dowolnej technice, plakat filmu „Siedem kobiet w różnym wieku”.

PODPOWIEDŹ: Przed rozpoczęciem zadania, warto pokazać uczniom internetową Galerię Plakatu Filmowego **GAPLA**, znajdą tam wiele inspiracji.

Wykorzystano format analiz filmoznawczych przygotowany na podstawie opracowań British Film Institute.

Organizator:

Współfinansowanie:

